

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm|| Maii Et Ivnii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258 - 10263

De SS. martyribus, Vito, Modesto, & Crescentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77393)

quæ fecerint, rationem reddere. Tunc dixit Maximus: Ligate hominem istum ferreis vinculis, & in carcere custodite. Postridie verò manè Præses iussit Dei seruum Dulam introduci. Cui iam intromisso: Quenam, inquit, miserrime homo, tibi utilitas fuit in deos nostros impietatem exercere? Respondit Dulas: maximam utilitatem percipio apud Deum, cum eos, qui dii non sunt, reprobo. Te verò adhuc viuentem Christus puniet. Tunc ait Maximus: Inijcite in eius os carnes victimarum, & vinum libaminū. Licet, inquit Dulas, totam execrabilem aram tuam abluas, & in os meum infundas, nihil tamen ea re lædes Christi seruum. En, inquit Maximus, ut è nostris altaribus carnes gustasti, scelestissime homo. At Dulas: Nihil mihi hæc obsunt, execrabilis & stolidus Præses. Quid enim mihi profuisset superiores cruciatus perferre, si res ita se haberet, ut tu dicis? Sed, Deo iuuante, ipse videris, quid facias. Mihi viuere Christus est, & mori lucrum. Tunc Maximus iussit in ligno eum virum suspendi, & eius carnes vsq; ad intestina lacerari, maxillas etiã cum mento diuelli. Cui Dulas: An, inquit, stolide, ignoras te à fatana patre tuo iussum esse hæc facere?

Ferreis vinculis ligatus mittitur in carcerem.

Laceratur atrocissimè

Cum eius viscera denudata essent, & maxilla ab ossibus dissoluta, Præses iussit Dulam in carcere seruari. Cumque ad Tarsum urbem Cilicia reuerteretur, iussit homines illos vincitos sequi. Cum verò ad vigesimum lapidem processissent, beatus Dulas Christi signo se muniens, animam Deo tradidit. Itaque cum essent satellites quatuordecim milliariibus longè à Tarso, Commentariorum magister nunciauit Præsidi, Dulam in deos impiè se gerentem, mortuum fuisse, & eius cadaver illuc usque perlatum: quærebat autem, quid fieri vellet. Tunc Præses: Projicite, inquit, illum in vallem aliquam, ut sepultura careat. Satellites igitur cadaver martyris in torrentem deiecerunt, qui ad Zephyrum vergebant. Pastorū verò canes cum sancti martyris reliquias odorati essent, vnus ex illis canibus venerandum illud corpus custodiebat, neque volucrum aliquam sinebat reliquias martyris attingere: alius verò canis pastoris pallium ore apprehensum, ad sanctum martyrem Dulam tegendum attulit. Hoc autem castello, quod illic erat, notum factum fuit. Venerunt igitur eius castelli habitatores, & sanctas reliquias collegerunt, Deum laudantes, quod reliquias illis venerandis priuati non essent, sed vnde corpus illud viuum exierat, illuc & martyrio functum redisset. Illud ergo acceptum multa cum veneratione reposuerunt, Domini nostri Iesu Christi gloriam collaudantes in æterna secula, Amen.

Cap. II.

Cruce se munit & reddit spiritum.

Videres miras.

ILLVSTRE CERTAMEN VITI SANCTISSIMI PVERI, MODESTI ET CRESCENTIAE. HABETVR IN MS. codice, antiquissima manu exarato. Stylum hinc inde modicè eliminavit

F. Laur. Surius.

TEMPORE illo, quo Valerianus Præses sub Diocletiano Imperatore in Christianos persecutionem exercuit, peruenit ad eum, beatum Vitum, nobilissimi viri Hylæ filium, Christum Iesum Deum nostrum colere & adorare. Itaque vocauit ad se patrem venerabilis pueri, dixitque ei: Quid isthuc rei est, quod audio filium tuum colere Deum illum, quem Christiani adorant? Si ergo vis enim habere sanum & incolumem, da operam, ut ab hac stultitia reuocetur. His auditis, Hylas dixit Vito filio suo; Fili dulcissime, audi patris tui vtile & salutare consilium, & à cultus huius stultitia, quem tu, nescio quem mortuum hominem venerando, inani labore sectaris, discede; ne princeps iratus, pro sua potestatis furore sauiat in te ad perniciem tuam, & augmentum doloris mei. Beatus Vitus puer respondit; Vtinã mi pater cognoscere velles, qualis & quantus ille sit, quem tu contemptim mortuum hominem appellas, nempe Christum filium Dei viui, mihi que in eius cultu & veneratione assensum præbere. Ipse est enim agnus Dei, qui tollit peccata mundi. Hylas dixit; Ego verò scio Christum hunc, quem tu Deum dicis, iussu Pilati in Iudæa flagellis casum & cruci adiudicatum, atque in ipsam Crucem à Iudæis & Pilati ministris suffixum. Sanctus Vitus ait; Ut asseris, pater, ita est; sed huius rei magnum est & admirabile sacrumque mysterium. Hylas dixit; Quântum ad ipsam rem attinet, supplicium rectius dixeris, quã mysterium. S. Vitus ait; Patienter audi pater, & veri-

Iunij, Cap. I. Hylas nobilissimus, pater Viti.

Nicitur Vitum à Christo auertere

Iohann.

& veritatis suscipe rationem. Traditio & crucifixio Iesu Christi Domini nostri, redemptio & salus nostra est. A cuius charitate, quod te certissimum habere volo, nemo me unquam quacunque afflictione poterit separare.

Cap. 2.
Miraculis
coruscet
et puer.

Multi verò cæci per beatum Vitum diuina gratia illuminabantur, multi sanabantur ægroti, sed & multa demonia voce publica illius præclara merita fatebantur. Vbi hæc rescivit Valerianus Præses, sedens pro tribunali, patrem beati Viti his verbis coram omnibus compellat: Iam certis ad me nuncijs adfertur, Hyla vir illustrissimus, a filio tuo crucifixum illum, quem in Iudæa passum, Christum eius cultores nominant, tora animi deuotione coli & adorari, deosque nostros contemni. Itaque dignum ducimus illum nostris conspectibus exhiberi. Postquam ergo venerabilis puer Vitus ad tribunal Præsidis adductus est, dixit ad eum Valerianus: Quare dijs immortalibus non sacrificas? An nescis principes nostros iussisse, ut si quis repertus sit cultor illius Crucifixi, diuersis poenis interficiatur? Beatus Vitus, repletus spiritu sancto, nec quicquam trepidans, neque, ut est illi arati familiare, vlla de se timoris indicia præbens, eum Christi filij Dei signum expressisset, ita respondit: Ego demonibus non assentior, neque sculptilibus vllam venerationem impendo. Habeo enim Dei filium Deum viuum, cui fideliter seruiri animam meam. Tunc Hylas pater eius ciulans, magna voce dixit ad amicos suos: Plangite quæso mecum, quia video perire vnicum filium meum. S. Vitus dixit: Non pereō sane, si in congregationem iustorum liceat ingredi. Valerianus ait: Nobilitas generis tui & amicitia patris tui hætenus me retinuerunt, ne in te iussa principum, vti in sacrum, exequerer. At nunc quia te obstinata mente video in tua sententia velle permanere, periculum faciam, num castigatione possis à proposito deduci.

Cap. 3.
Fustibus
dicit
verberatur.

Iussit ergo fustibus mactari beatum puerum, eumque diutius id factum esset, dixit ei Præses: Acquiesce nunc, & sacrificia dijs. Beatus Vitus respondit: Semel dixi tibi Præses, Christum adoro filium Dei. Tunc iratus Valerianus, præcepit puerum catenato (sic enim habent multi codices MS.) cædi. Ministri autem mox ut in eum manus iniicere tentauerunt, brachia sua atrefacta sensere, & Præsidis quoque manus exaruit. Tum ille exclamauit: Heu manum perdidit, & dolore torqueor. Aduocans autem Hylam patrem pueri, dixit ei: Ut video, filius tuus magus est. S. Vitus ait: Non sum ego magus, sed seruus Christi Domini mei, qui me docuit mandata sua, cuius doctrina & opere repletus sum, qui excitauit mortuos, & pedibus super mare ambulauit, imperauitque ei, & cessauit à furore suo: Eius, inquam, ego sum seruus, & eius virtute possum curare manum tuam. Valerianus dixit: Fac ut te non magum, sed veri Dei, ut asseris, famulum esse comprobem. S. Vitus eleuans ad cælum oculos, dixit: Propter eos, qui adstant, Domine, ut videant & credant in Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, verum & omnipotentem Deum, in vnitatem spiritus sancti tecum regnantem, in ipsius Iesu Christi nomine sit nunc manus Præsidis sana, & statim restituta est manus illius.

Curat
manum
aridam
Præsidis.

Cap. 4.

Tum ille sanctum puerum tradidit Patri eius, dicens: Vade, & emenda hunc filium tuum, ut acquiescat & sacrificet dijs, ne pereat. Itaque pater eius beatum Vitum suscipiens, introduxit eum in domum suam, multisque adhibitis illecebris & blandimentis suadebat ei, nec aberant cymbala & organa, quibus demulceretur, ancilla quoque coram illo saltare iubebantur, ut ea re delectaretur, & facilius persuaderetur recedere à cultu Dei sui. At beatus puer cælum incessanter suspiciens, dicebat intra se: Cor contritum & humiliatum Deus non despiciet. Mandauit verò pater eius cubiculum omnibus, quibus poterat, delicijs instrui, tapetis insterni & ornari gemmis, introduxitque in illud filium suum, & iussit occludi. Beatus autem puer flexis genibus præcatur Dominum, dicens: Deus Abraam, Deus Isaac, & Deus Iacob, Deus pater dilecti pueri tui Iesu Domini mei, respice in me & miserere mei, & confirma me virtute tua, ut non possit draco iste, malignitatis & iniquitatis suæ vicio potiri in me seruo tuo, ne insultent gentes fidelibus tuis, & dicant: Vbi est Deus eorum? Interim cubiculum illud inæstimabili claritate fulgebat, & videbantur in eo quasi duodecim lapides, nimio fulgore radiantibus, adpersusque in eo est odor suauissimus, ita ut patrem sancti Viti omnique familia cum ingenti admiratione clamarent: Pax, nunquam nec in deorum templis tanta mirabilia vidimus. At trinitusque Hylas, dixit: Dij venerunt in domum meam ad filium meum, coepitque curiosè attendere, per ostium respiciens in cubiculum, viditque angelos duodecim alatos instar aquilarum, inæstimabili pulchritudine & splendore radiantes, cantantesque, Sanctus, Sanctus, Sanctus. Eo autem splendore eius oculos perstringente, excæcatus est, didicitque secreta caelestia non nisi pu.

Hylas fit
cæcus.

si puro mentiscerni posse intuitu. At beatus puer Vitus, pietatis ductus affectu, pro patre suo ita orabat; Deus cœli, & Domine Iesu Christe, fili Dei viui, qui natus es ex Maria, perpetua virgine, operante spiritu sancto, ne me separet à patre meo, sed cum mecum aggregare digneris in aula sancta tua. Veruntamen Domine non voluntas mea, sed propositum fiat gratia tua. Pater autem eius præ nimio dolore clamitans. Heu, inquit, perdidisti lumen oculorum, & ingenti dolore atque angustia torqueor. Plangebatur pariter dominum suum seruorum & ancillarum plurima multitudo, quippe cruciatibus & vlulatibus miserabiliter vexatum.

Ad eum autem clamorem adeo commota est ciuitas, vt etiam Valerianus Præses ad voces commoti populi ad Hylæ domum properè accurreret, cumq; cum vidisset inter manus seruulorum luminibus orbatum, & ingenti stridore clamantem, sollicitè perquisiuit, quoniam id illi accidisset. Respondit ei Hylas; In cubiculo manentè filium meum curiosè contemplan, vidi deos, quorum oculi erant instar stellarum, & ad spectus similis fulguri. Tantum autem splendorem ferre non valens, infelix nimis oculos amisit. Valerianus ait; Potentes, vt asseris, dii fuere. Duxit autem illum cum seruis eius ad templum Iouis, ante cuius aram votum nuncupauit Hylas, dicens; Iupiter inuicissime Deus, si mihi reddideris lumen oculorum, victimas innumeras offeram tibi; taurumque conflatilem cum cornibus aureis, & virgines sacras, o dea Vesta, tibi dicabo, cum vestro ero solatio potitus. Sed cum nihil sentiret remedij, immò verò etiam acrioribus dolorum stimulis vrgeretur, beatus puer Vitus genua flectens, Dominum sic orabat; Qui Tobiam illuminasti Domine, fac misericordiam cum patre meo, si tibi confenserit. Denique ad aras dæmonum Hylas diutius inaniter clamans, tandem domum reducitur, vbi beatus Vitus sacrificium laudis Domino sedulus imolabat; prociditq; ad genua beati pueri, & ait; Fili, saluum me fac. S. Vitus dixit; Visne sanus fieri pater? Respondit Hylas; Volo fili, & summoperè desidero. Porro ipso etiam dolore voluntatem cogente, dixit ei beatus Vitus; Si vis sanus fieri, renuncia Ioui, Herculi, Iunoni, Minerua, Vesta & Apollini. Hylas dixit; Et qui tandem illis renunciaro? B. Vitus ait; Non deos illos, sed dæmones esse dicas, & statuas, quas hæcenus coluisti, nihil habere virtutis confitearis. Si id ex corde feceris, mox oculi tui patefcent. Hylas dixit; Renuncio illis. B. Vitus dixit; Ex his verbis tuis colligo induratum cor tuum; sed propter eos, qui adstant, vt credant & glorificent nomen Domini mei Iesu Christi, licet non merearis, declarabo in te misericordiam. Imponensque manum super oculos eius, orauit, dicens; Domine Iesu Christe, qui cæco nato Iohann. 9. Iohann. 9. men, quod natura negauerat, tua potentia tibi uisti, quanquam fides eius non mereatur, tamen propter gloriam nominis tui, illumina oculos huius patris mei, vt videant & confundantur inimici tui, latenturq; omnes, qui nouerunt te Domine. Et ecce ceciderunt quasi squamæ ab oculis Hylæ, & curatus est; respiciensque vidit clarè omnia; & exclamans voce magna, dixit; Gratias ago dijs meis, qui me saluum fecerunt, non autem Deo tuo; coepitq; miser totus in eam cogitationem incumbere, quibus pœnis filium suum interficeret.

Angelus autem Domini apparuit pappati eius, religioso viro Modesto nomine, dixitq; ei; Tolle puerum, & descende ad mare, vbi nauiculam inuenies, qua vnà cum illo transfretabis in regionem, quam tibi ostendero. Beatus Modestus dixit; Domine, viam quam dicis, nescio, & quò ibo? Angelus respōdit; Ego vos ducam. Erat autem beatus Vitus annos natus, circiter duodecim. Itaque Angelus Domini deducebat eos, & cum ad mare ventum esset, inuenerunt nauiculā à Christo Domino ipsis preparatā. Dixit verò Angelus ad beatum puerum; Ad quam regionē tēditis? S. Vitus dixit; Quò nos Dominus duxerit, prompti & hilares sequemur. Dixit Angelus; Et vbi est nauulum tuū? Respondit S. Vitus; Ille, cui nos serui sumus, mercedē tibi depēdet. Er ita ascendentes in nauiculā, appulerunt ad locum quendam, quem Allectorium vocāt, subitoq; disparuit is, qui eos è nauī deposuit. Venerunt autē ad Silerū fluiū, & illic sub arbore quiescerunt, vbi Dominus p̄r beatū Vitum multas virtutes effecit. Cibis autē eis per aquilam adferebatur, cumque fama Domini virtutem diuulgante, multus ad eos populi concursus fieret, clamabant dæmonia; Quid nobis & tibi Vire. Venisti ante tempus perdere nos? Porro beatus Vitus instanter docebat populum præcepta Domini, & multi conuersi baptizabantur. At sanctus puer Domino gratias agebat, & cum prædicaret populo Dei clementiam & præpotentem virtutem, cum multa animi deuotione cātabat; Credidi propter quod locutus sum; ego autē humiliatus sum nimis, itemque quemadmodū desiderat ceruus ad fontes aquarū, ita desiderat anima mea ad te Deus, Inter.

Cap. 5.

Tob. ii.
S. Vitus orat
pro patre,
frustra fal-
sos deos in-
uocante.

Iohan. 9.

Recipit lu-
men Hylas,
& manet a-
nimo cæc.

Cap. 6.

Aetas S. Vi-
ti.Sic per cor-
uū affereba-
tur cibus
Eliæ.Psal. 119.
Psal. 41.

Cap. 7.

Interea filius Diocletiani vexabatur à spiritu immundo, qui clamabat per os eius: Ego hinc non exibo, nisi veniat Vitus Lucanus. Imperatore autem dicente: Et ubi possumus hunc hominem inuenire? dæmon ait; Apud fluuium Silerum. Misit ergo armatos milites Imperator, vt celeriter adducerent illum. Qui cum venissent ad locum, quem dæmone indicante didicerant, inuenerunt Christi athletam iuxta fluuium Dominum exorantem, dixeruntque ei; Tūc es Vitus? Respondit ille; Ego sum. Milites dixerunt; Imperatori es necessarius. S. Vitus ait; Et ego tantillus hominatio qua in re possum Imperatori esse necessarius? Milites responderunt; Filius eius à dæmone arreptus est, & ea causa te voluit ad illum perducere. Sanctus Vitus ait; Eamus in nomine Domini. Vbi Romam venerunt, iussus est ad Diocletianum introduci. Erat verò forma vultus eius cum primis elegans, instar ignis splendens, & oculi tanquam solis radij, quippe qui plenus esset Christi gratia. Dixit autem ei Diocletianus; Tūc es Vitus? Ille verò tacuit. Cœpit ergo Imperator ex Modesto de quibusdam, quæ ipsi visa sunt, percontari. Sed cum Modestus & fenex & natura simplex, congruum Imperatori responsum reddere non posset, Diocletianus eum exprobrando voluit exagitare. Dixit itaque sanctus Vitus ad Imperatorem; Cur ita sciscitaris ex sene perinde atque ex iuvene? Vel propter canitiem te oportebat illi habere honorem. Imperator respondit; Vnde tanta tibi loquendi confidentia, vt neglecta pietatis nostræ auctoritate, tam furiosè auis respondere? Sanctus Vitus dixit; Nos iracundi non sumus, quia simplicitatis spiritum, Christo largiente, accepimus, columbarumque mansuetudinem imitamur. Magister enim noster, qui nos docuit, natura est bonus, potestate magnus, simplicitate modestus. Atque idcirco qui eius discipuli volunt fieri, mites & humiles corde debent esse, non iracundi & furiosi, vt tu nos vocas.

Cap. 8.

Sub his repente dæmon per os obsessi filij Imperatoris horrendum in modum exclamat; O Vite, cur ante tempus ita crudeliter me torques? Cum autem sanctus Vitus nihil illi responderet, Diocletianus dixit; Potes sanare filium meum? S. Vitus respondit; Potest illi reddi sanitas, sed ego reddere eam non possum. Christus autem Dei filius, cuius ego seruus sum, si vult, ab hoc hoste pessimo per me illum facillimè liberare potest. Cumque deprecante Diocletiano accessisset Vitus ad obsessum, manum imposituit capiti eius, & ait; Spiritus immunde, in nomine Domini nostri Iesu Christi, exi ab hac creatura Dei, moxque recessit dæmon, sed non sine strage multorum infidelium. Videns igitur Imperator filium suum sanum, & multos infideles, qui S. Vitum illuserant, à dæmone præfocatos, captus elegantia pueri, blandè & comiter hortabatur eum, dicens; Conferenti mihi, Vite charissime, & dijs sacrificia, daboque maximam partem regni mei, cum laboque te magnis opibus auri & argenti, & preciosarum vestium omnigenarum, suppellectilis, erisque, mihi non immeritò & charissimus, & cum primis familiaris. Respondit beatus puer; Regnum tuum & vestes atque diuitiarum tuarum mihi necessariae non sunt. Habeo enim Dominum Deum meum, qui, si illi fideliter perseuerauerò, induet me stola immortalitatis, quam tenebræ obscurare non possunt. Diocletianus ait; Non sic agas, Vite, sed consule vitam tuam, & sacrificia dijs, ne diuersis poenis affectus intereas. Sanctus Vitus respondit; Ego verò hæc tormenta quæ minaris, supra quàm credi possit, ex peto, vt ad illam possim palmam pertingere, quam Dominus dignatus est promittere electis suis.

Cap. 9.

Tunc Diocletianus iussit beatum Vitum cum Modesto in terribilissimum carcerem retrudi, & singulos onerari ferro octoginta pondo, carceremque suo ob signari annulo, ne quis vel aquam illis possit porrigere. Sed cum inclusi essent, subito in carcere lux multa resplenduit, ita vt etiam custodes territi mirarentur. At S. Vitus voce magna clamans, dixit; In auxilium meum tu intende Domine, accelera, & libera nos ab hac poena, sicut liberasti tres pueros de camino ignis ardentis, & Susannam à falsorum testimonij iniquitate. Ad eam vocem repente terræ motus factus est in carcere, & lux incomparabilis radiavit, odorque inestimabilis illic diffusus est; apparuitque ei Dominus noster Iesus Christus, & ait; Vite, exurge, confortare, & esto robustus. Ecce ego tecum sum omnibus diebus, moxque visio abcessit. Ferrum verò, quo vincti erant & pressi, instar cineris dissipatum est, & audita est vna vox multorum angelorum, cum eis in carcere psallentium & dicentium; Benedictus Dominus Deus Israël, quia visita uit & fecit redemptionem plebis suæ &c. Audientes autem hoc custodes carceris, præ nimio timore penè exanimis effecti, cucurrerunt ad palatium, voce magna clamantes; Succurre piissime Imperator; ciuitas omnis perit, cunctusque populus interit.

Luc. 1.

erit. Ea voce commotus Diocletianus, dixit custodibus; Quod tantum facinus est, vt sic temere & præter rationem clamitetis? Custodes responderunt; Vitum, quem iussisti religari in carcere, immensum lumen cinxit, & ineffabilis odor totum carcerem compleuit: estq; vir quidam cum illis, cuius conspectum nullus mortalium ferre potest: eosq; alloquitur. Multitudo quoq; candidatorum laudes iucundissimas deprimit.

Tunc Diocletianus furore percitus, iussit arenarium præparari, dicens; Bestijs ferocissimis tradam illos, vt videam, num Christus eorum possit eos liberare de manibus meis. Cumq; Vitus & Modestus adducti fuissent in amphitheatrum, sanctus Vitus admonuit pappatem suum (vt habet textus historia) ne expauesceret, ita dicens; Fortis esto, pater, ne timeas gladium diaboli. Iam enim appropinquat corona nostra. Aderant autem ad hoc spectaculum supra quinq; millia virorum, puerorum verò & foeminarum multitudo inestimabilis. Dixit autem ad sanctum Vitum Diocletianus; Vbi iam te cernis Vite? At beatus Vitus, sublati ad caelum oculis, nihil illi respondit. Rur-

Cap. 10.
Sanctus puer senè Modestum confirmat.

sus autem dicenti Imperatori, Vbi te nunc conspicias Vite? puer sanctus respondit; Vt deo me in amphitheatro. Verumenimverò fac ocyus, quod facturus es. Diocletianus dixit; Consule vitæ tuæ Vite, & sacrifica magnis dijs. S. Vitus ait; Nunquam tibi bene sit diabolè, rapax lupè, deceptor animarum. Demiror frontem tuam, quod cum tantas cernas virtutes, non erubescis isthuc mihi velle persuadere. Ego verò Christum habeo, cui hastenus votum peccatoris mei sacrificavi: nunc quod superest, me ipsum sacrifico. Tunc præ nimio furore seipsum non capiens Imperator, iussit ministris parare clibanum, & in eo inflammari plumbum, resinam & picem. Fecerunt ita ministri, & deposuerunt in eo beatum Christum athletam Vitum, aitq; Diocletianus; Videbi-

In clibanum ardentem conijcitur S. Vitus.

mus iam, si Deus tuus possit te eripere ex manibus meis. Porro beatus Vitus, consignas se signo viuifica Crucis, iactatus est in medium clibani instar maris feruescentis. Mox autem adfuit Angelus Domini, & omnem clibani feruorem extinxit, sanctusque Vitus stans in medio clibani, hymnum dicebat Domino; Qui liberaisti iniquens, filios Israël per Moysen ab Aegypti iugo durissimo & fornacè ferrea, fac nobiscum misericordiam propter gloriam sancti nominis tui, vocansq; Diocletianum Imperatorem, dixit ei; Gratias tibi ago Diocletiane, & ministris tuis, quod tam commodum mihi la-

Illæsus exit è clibano.

tuarum apparastis. Tunc populus vniversus voces sublata exclamauit; Tanta mirabilia nunquam vidimus. Reuerà verus & magnus est Deus pueri huius. Exiliens autem beatus Vitus è clibano, nullam in corpore maculam habuit, immò verò caro eius niueo candore nitebat. Itaque psallens dicebat; Probasti me Domine quasi aurum, igne me examinasti, & non est inuenta in me iniquitas. Porro Imperatorem obiurgans, Erubescere, inquit, diabole cum patre tuo satana, dum adspicis, quantam virtutem declarat Dominus meus in me seruata suum.

Psal. 16.

Imperator igitur magis ac magis ira inflammatus, iubet adduci leonem, cuius etiam rugitus hominibus propè esset intolerabilis. Adducto illo, ait ad S. Vitum; Num etià hic præualebunt magicæ artès tuæ? Sanctus Vitus respondit; Inspiciens, stulte, infulse & sine sensu, cur tandem non aduertis adesse mihi Dominum meum Iesum Christum, cuius iussu me Angelus eius de poenis omnibus & de tuis manibus potentissime liberabit? Cumq; dimissus esset leo, S. Vitus signum sanctæ Crucis edidit in illum, corruitque leo ad pedes eius, porrectaq; lingua lingebat plantas eius. Dixit autem beatus puer ad Imperatorem; En impiissime, bruta animalia reddunt honorem Deo, & tu non agnoscas creatorem tuum? in quem si vel nunc credere volueris, polliceor tibi saluum te fore. Imperator dixit; Credas tu illi & omne genus tuum. S. Vitus subridens, ait; Bene dixisti Imperator. Ego enim & omne genus meum, quod ex Deo natum est per fidem, qua & ego renatus sum, cor oram sempiternam in caelis adipisci desideramus. Illa hora mille ferè homines crediderunt in Christum. Ait ergo ad beatum Vitum Diocletianus; Multi dum hæc tua Vite gesta conspiciunt, credunt artibus tuis, quibus ferum & ignem domas. Sanctus Vitus respondit; Ego non artibus vllis ferro & igni impero, sed creaturæ cum sint, creatori suo Domino meo Iesu Christo honorem exhibent. Quod te multo etiam magis pudefacit, quando res insensibiles & fera belluæ faciunt, quod tu, qui ratione præditus es, facere nõ vis, ipsis proinde brutis deterior. Tum Diocletianus iussit beatum Vitum cum sancto Modesto pappate eius & Crescentia, quæ prædicatione Viti in Christum crediderat, in catasta extendi. Dixit autem illi beatus puer; Ridiculam & imbecilem declaras virtutem tuam, quando foeminam tor-

Signo Crucis edito Leonem domat.

queri iubes. Torquebantur verò sancti martyres in catasta valde atrociter, ita vt dissolutis ossibus, viscera apparent. Clamauit igitur sanctus Vitus ad Dominum; Deus, inno-

Torqueatur sancti martyres atrocissime.

in nomine tuo saluos nos fac, & in virtute tua libera nos. Statimq; ingens extitit terramotus & coruscationes terribiles, corrueruntq; templa idolorum, & multi è populo extincti sunt. Ipse quoq; Imperator territus, properè au fugit, percutiens manu frontem suam, & cum ingenti clamore dicens; Væ mihi, qui à tantillo puero turpiter superatus sum.

Cap. 12.

Descendit autem Angelus Domini, & à carastâ eos absoluens, repentè transtulit ad Silerum flumen, vbi sanctus Vitus cum alijs sub arbore quiescens, has ad Dominum preces fudit; Domine Iesu Christe, fili Dei viui, perice desiderium cordis eorum, qui in tuo sancto nomine voluerint gloriari de passione martyrij mei. Custodi illos Domine ab omnibus periculis huius seculi, & perduc eos ad gratiam & gloriam magnificentia tuae. Et cum complèsser orationem, facta est de caelo vox, ad eum dicens; Vite, exaudita sunt preces tuae. Tum sanctus Vitus dixit circumstantibus; Sepelite corpora nostra, & quicquid petieritis Dominum in vera salute vestra, percipietis per orationes nostras, & liberabit vos à nequitia diaboli. His dictis, beatae sanctorum animæ cum gaudio cælum petierunt. Vicini verò corpora eorum cum aromatibus condientes, sepelierunt ea honorificè in loco, qui dicitur Marianus. Passus est sanctus Vitus cum S. Modesto & Crescentia 17. Calend. Iulias, regnante Domino nostro Iesu Christo. Cui est honor & gloria in secula seculorum, Amen.

DE S. VITI TRANSLATIONE NARRATIO

BREVIS, EXCERPTA A QVODAM EX LIBELLO, QVEM SCRIP-
psit is, qui partim presens interfuit sub Ludouico Pio Imperatore, cuius no-
men insignis MS. codex non habet. Stylum aliquot locis
modicè emendauimus.

De hac Cor-
beia vide le-
ctor. 1. To-
mo. 2. la-
uarum in vi-
s. Adalar-
di.

Vemadmodum verò & quo tempore pretiosissimi martyris Viti corpus in Saxoniam translatum sit, & in monasterio, quod Corbeia noua dicitur, collocatum, is qui de translatione eius inscribitur libellus, indicat: cuius Author quadam se presente, ceterum omnia suis temporibus contigisse testatur. Anno Dominicae incarnationis octingentesimo tricesimo sexto, indictione 14. sacratissimi verò Imperatoris Ludouici anno Imperij vicefimoterrio Vuarinus Abbas monasterij noui Corbeiensis, petijt à viro religioso Hildeuino Abbate monasterij S. Dionysij Parisiensis (Author habet. Quod est in pago Parisiaco) vt de sanctorum martyrum corporibus, quæ apud ipsum illo loco asseruabantur, quipiam sibi impartiretur ad confirmandam fidem gentis suæ, (puta, Saxonica) quam nuper industria gloriosissimi Imperatoris Caroli sub iugum Christi rede gisset. Quibus Vuarini precibus libenter annuit Hildeuinus, permittente etiam pijsimo Imperatore Ludouico, consentiente Parisiensi Episcopo & ceteris nobilibus viris, in ea dicecesi commorantibus; eiq; beati pueri & martyris Christi Viti Lucani corpus in ecclesia S. Dionysij coram innumera tam monachorum quàm Canonicorum, diuersaq; cõditionis & ætatis virorum ac mulierum frequentia, post peracta die Dominica Missarum solennia, decimoquarto Calendas Aprilis summo cum honore tradidit.

A temporibus enim Pipini regis Francorum vsq; ad illam diem, pretiosissimū martyris Viti corpus eo in loco multis semper in signe miraculis permanerat, postquam Folradus Abbas S. Dionysij consensu regis profectus Romam, ex eo loco, vbi conditū fuerat, in Franciam transtulit. Illud verò eo, quo dictum est, ordine acceptum, Vuarinus cum suis multa veneratione secum asportans, non paucis eum comitantibus, tandem Saxoniam finibus inuexit, atq; Idibus Iunij in Corbeiam nouam perueniens, spem salutemq; patriæ, totiusq; Saxoniam specialem patronum cum inestimabili populorum tripudio illic deposuit. Quantas verò & quot morborum curationes per eius itineris stationes viginti clementia Saluatoris exhibuerit (quæ quidem quadragenarium numerum excedunt) qui vult potest in libello memorato legere, nobis verò iam non vacat commemorare: præsertim cum præsentia Christi miracula maiorem ijs reliquis venerationem conciliare queant, quàm litera. Ab eo verò tempore, vt in Gestis Saxonice legitur, sub tanti defensione aduocati res Saxonum crescere cœperunt, donec dilatate iam ipsa sua magnitudine laborant. Vnde non solum in Saxoniam, sed in cunctis penè Europæ finibus, eius nomini permultis constructis, & consecratis templis, illius fidele